

УДК 334.723

Л. Я. Ванькович,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8776-8511>

О. М. Обернієнко,

аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-7917-7919>

І. В. Сабат,

аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0388-6516>

Р. В. Мачула,

аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2551-4512>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.22.124

ЕФЕКТИВНІ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ

L. Vankovych,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and International Business, Lviv Polytechnic National University

O. Oberniienko,

Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

I. Sabat,

Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

R. Machula,

Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

EFFECTIVE MODELS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS FOR INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT

Стаття присвячена вивченню сучасних моделей державно-приватного партнерства (ДПП), що використовуються для розвитку інфраструктурних проєктів в Україні та світі. Основна увага приділяється аналізу ефективності таких моделей, як концесія, BOT (Build-Operate-Transfer), DBFO (Design-Build-Finance-Operate), BOO (Build-Own-Operate) та спільні підприємства. Автори розглядають кожен з моделей у контексті їхнього застосування в таких ключових галузях, як транспорт (автомобільні дороги, аеропорти, мости), енергетика (електростанції, мережі постачання), охорона здоров'я (лікарні), освіта (школи, університети) та логістика (інфраструктурні об'єкти).

У статті акцентується увага на тому, що впровадження моделей ДПП може сприяти вирішенню проблем обмеженого фінансування державних інфраструктурних проєктів, залученню приватного капіталу, зниженню державних витрат і підвищенню ефективності управління. Також розглядається роль приватного сектора у впровадженні інновацій та новітніх технологій, що дозволяє підвищити ефективність та якість реалізації інфраструктурних проєктів.

Особливу увагу приділено аналізу нормативно-правової бази України, що регулює державно-приватне партнерство. Автори досліджують відповідність українського законодавства міжнародним стандартам, зокрема питання прозорості конкурсних процедур, захисту прав інвесторів, регулювання ризиків і фінансових гарантій. Виявлені проблеми, такі як недостатня прозорість, складність юридичних процедур та відсутність ефективних механізмів захисту інвесторів, розглядаються у контексті обмеженої привабливості України для міжнародних інвесторів. У роботі також наведено рекомендації для вдосконалення співпраці між державою та приватним сектором у рамках ДПП. Підкреслюється, що ефективні моделі ДПП можуть стати потужним інструментом для стимулювання економічного зростання, створення нових робочих місць, розвитку ключових галузей економіки та підвищення якості громадських послуг.

This article is devoted to the study of modern models of public-private partnerships (PPP) used for the development of infrastructure projects in Ukraine and worldwide. The main focus is on analyzing the effectiveness of models such as concession, BOT (Build-Operate-Transfer), DBFO (Design-Build-Finance-Operate), BOO (Build-Own-Operate), and joint ventures. The authors examine each of these models in the context of their application in key sectors such as transportation (roads, airports, bridges), energy (power plants, supply networks), healthcare (hospitals), education (schools, universities), and logistics (infrastructure facilities).

The article emphasizes that the implementation of PPP models can help solve the problems of limited funding for public infrastructure projects, attract private capital, reduce government expenditures, and increase management efficiency. Special attention is given to analyzing the legal and regulatory framework in Ukraine that governs public-private partnerships. The authors investigate the compliance of Ukrainian legislation with international standards, particularly concerning the transparency of competitive procedures, investor rights protection, risk regulation, and financial guarantees. Identified issues, such as insufficient transparency, complex legal procedures, and the lack of effective mechanisms for protecting investors, are discussed in the context of Ukraine's limited attractiveness for international investors.

The paper also provides recommendations for improving cooperation between the state and the private sector within PPP frameworks. Key recommendations include the creation of a unified PPP project registry, the introduction of electronic tendering systems, improving the regulatory framework, developing dispute resolution mechanisms, providing financial guarantees to private partners, and establishing a specialized state agency to support PPP projects. The article highlights that effective PPP models can become a powerful tool for stimulating economic growth, creating new jobs, developing key sectors of the economy, and improving the quality of public services.

Ключові слова: державно-приватне партнерство (ДПП), інфраструктура, концесія, інвестиції, економічний розвиток.

Key words: public-private partnership, infrastructure, concession, investments, economic development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Актуальність тематики дослідження державно-приватного партнерства (ДПП) обумовлена важливістю його ролі у вирішенні сучасних соціально-економічних викликів, особливо в умовах обмежених державних фінансових ресурсів та необхідності модернізації інфраструктури [1; 2]. У світовій практиці ДПП вже довело свою ефективність у фінансуванні великих проектів у сферах транспорту, енергетики, охорони здоров'я та освіти, що дозволяє державі залучати приватні інвестиції та зменшувати навантаження на бюджет. Для України, яка стикається з проблемами оновлення інфраструктури, залучення іноземних інвестицій та підтримки економічного зростання,

впровадження успішних моделей ДПП є критично важливим [3]. Успішне застосування ДПП може сприяти не лише розвитку інфраструктурних проектів, але й підвищенню ефективності використання державних ресурсів, створенню нових робочих місць та підвищенню якості надання публічних послуг. Тому дослідження цього питання є актуальним і сприяє розвитку практики державно-приватного партнерства, адаптованої до українських реалій, а також підвищенню інвестиційної привабливості країни.

Постановка проблеми у загальному вигляді полягає у необхідності розвитку ефективних моделей державно-приватного партнерства для стимулювання інфраструктурного розвитку, що є критично важливим для економічного зростання та покращення якості життя громадян. В умовах обмежених державних ресурсів

для фінансування масштабних інфраструктурних проєктів, ДПП пропонує механізм залучення приватного капіталу, знань та інновацій для реалізації цих проєктів.

Проте, існує ряд наукових і практичних викликів, пов'язаних з впровадженням ефективних моделей ДПП. Це включає необхідність розробки чітких регуляторних та правових рамок, оптимізацію ризиків та відповідальності між партнерами, забезпечення прозорості та підзвітності проєктів, а також створення стимулів для приватного сектору до участі в довгострокових проєктах. У цьому контексті постає необхідність вивчення та аналізу успішних міжнародних прикладів державно-приватного партнерства, адаптації їх до національних умов та розробки нових підходів до управління інфраструктурними проєктами на засадах співпраці держави і приватного сектору.

Це питання має важливе наукове та практичне значення, оскільки від ефективності впровадження ДПП залежить розвиток ключових галузей, таких як транспорт, енергетика, зв'язок та охорона здоров'я, що, у свою чергу, впливає на загальну економічну стабільність та добробут суспільства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Останні дослідження в області державно-приватного партнерства свідчать про активну увагу до цієї теми як у теоретичному, так і в практичному контекстах. Відбувається розвиток різних моделей ДПП, спрямованих на вирішення інфраструктурних проблем, підвищення ефективності управління територіями та залучення приватного капіталу для реалізації державних проєктів. Особлива увага приділяється використанню ДПП у сферах транспорту, енергетики, охорони довкілля та логістики. Учені також відзначають важливість нормативно-правової бази, що дозволяє забезпечити прозорі та надійні механізми співпраці між державою та бізнесом.

У статті Макухи [4] акцентується увага на проблемах і перспективах використання державно-приватного партнерства в Україні. Автор зазначає, що ефективне впровадження ДПП може стати ключовим фактором розвитку інфраструктури, але для цього потрібна прозорість правових процедур та належне регулювання. Дослідження також показує, що існують певні бар'єри для повноцінного функціонування ДПП, зокрема недостатнє фінансування та брак інституційної підтримки.

Мігай [5] у своїй роботі аналізує моделі ДПП у контексті управління логістичною інфраструктурою територій. Автор досліджує різні підходи до співпраці між державою і приватними партнерами, зокрема через розвиток транспортної інфраструктури, що є важливим фактором економічного зростання. Використання ефективних моделей ДПП може сприяти залученню приватних інвестицій для реалізації великих логістичних проєктів.

Руда, Чиркова та Малиновська [6] досліджують роль держави у підтримці експорту та формуванні експортного бренду України на ринках ЄС. Хоча основна увага в роботі приділяється експортним стратегіям, автори зазначають, що державно-приватне партнерство може бути ефективним інструментом для просування національних продуктів на міжнародних ринках.

Запатріна [7] розглядає перспективи застосування ДПП для реалізації інфраструктурних проєктів та надання публічних послуг в Україні. Автор підкреслює необхідність удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення ефективної реалізації таких проєктів і наголошує на важливості залучення приватного сектору до фінансування великих інфраструктурних проєктів.

Круглов [8] також досліджує моделі державно-приватного партнерства, роблячи акцент на необхідності адаптації міжнародних практик до українських реалій. Автор підкреслює, що ефективне ДПП повинно базуватися на взаємній вигоді держави і приватних інвесторів, що вимагає розробки зрозумілих і стабільних умов співпраці.

Інші дослідження [9; 10] розглядають ДПП як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку територій. У дослідженні акцентується увага на тому, що державно-приватне партнерство є потужним механізмом для реалізації проєктів у сфері енергетики, транспорту та охорони навколишнього середовища.

Монографія Єгоричевої та Лахижі [11] зосереджує увагу на специфіці публічно-приватного партнерства в посткомуністичних країнах. Автори аналізують досвід таких країн у впровадженні ДПП, підкреслюючи важливість політичної стабільності, належного регулювання та прозорості процедур для успішного розвитку ДПП.

Аналіз наукових публікацій показує, що державно-приватне партнерство є важливим інструментом для розвитку економіки України та інших посткомуністичних країн. Основні тренди в дослідженнях пов'язані з підвищенням

ролі ДПП у вирішенні інфраструктурних проблем і забезпеченні сталого розвитку. Науковці наголошують на необхідності удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення прозорості процедур та захисту інтересів обох сторін у партнерстві. Важливим питанням залишається адаптація міжнародного досвіду до місцевих умов, зокрема в умовах економічної та політичної нестабільності.

Незважаючи на великий обсяг проведених досліджень, деякі аспекти ДПП все ще залишаються недостатньо вивченими. Це стосується, зокрема, комплексного аналізу довгострокової ефективності ДПП в Україні, особливо в контексті управління ризиками та створення умов для залучення іноземних інвесторів. Також потребує подальшого дослідження вплив технологічних інновацій та фінансових інструментів на ефективність державно-приватного партнерства, особливо у сфері цифрової інфраструктури та smart-технологій.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою цієї статті є дослідження сучасного стану та перспектив розвитку державно-приватного партнерства в Україні, зокрема в контексті його застосування для реалізації інфраструктурних проектів і сприяння сталому економічному розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасні моделі державно-приватного партнерства широко застосовуються у різних галузях і відрізняються за своєю структурою, формою участі приватного та державного секторів, а також за типами фінансових і правових зобов'язань. Кожна модель має свої особливості й переваги, які роблять її придатною для реалізації конкретних проектів у різних галузях. Нижче наведені основні моделі ДПП та приклади їх застосування:

1. Концесія.

У моделі концесії приватна компанія отримує право на будівництво, експлуатацію та управління певним об'єктом або інфраструктурою на визначений період. Держава зберігає власність на об'єкт, але передає право управління приватному партнеру. Після закінчення терміну концесії об'єкт передається державі. Ця модель найчастіше використовується в таких сферах, як транспорт (автомобільні дороги, порти, аеропорти) та енергетика. Прикладом є будівництво та управління платними дорогами в Європі.

2. Контракти типу "DBFO" (Design-Build-Finance-Operate).

У цій моделі приватний партнер займається проектуванням, будівництвом, фінансуванням та експлуатацією об'єкта. Держава контролює надання послуг та отримує готову інфраструктуру після закінчення терміну договору. DBFO часто застосовується для проектів у сфері транспорту (будівництво доріг, мостів), охорони здоров'я (лікарні) та освіти (школи, університети). Прикладом є реалізація проектів у рамках ініціативи Private Finance Initiative (PFI) у Великій Британії, де приватні партнери будують і експлуатують інфраструктурні об'єкти для державних потреб.

3. Модель BOT (Build-Operate-Transfer).

У цій моделі приватний інвестор будує об'єкт, експлуатує його протягом узгодженого часу для повернення інвестицій і отримання прибутку, а потім передає об'єкт у власність держави. BOT моделі застосовуються переважно у проектах будівництва енергетичних та транспортних об'єктів, таких як електростанції, мости або тунелі. Один із прикладів — будівництво мостів та тунелів у Туреччині з використанням моделі BOT.

4. Модель BOO (Build-Own-Operate).

У моделі BOO приватний партнер будує, володіє і експлуатує об'єкт без необхідності передачі його державі. Ця модель підходить для проектів у таких галузях, як енергетика та водопостачання, де приватний сектор може довгостроково експлуатувати об'єкти та забезпечувати надання послуг. Прикладом можуть бути електростанції, що експлуатуються приватними компаніями для забезпечення населення електроенергією.

5. Спільні підприємства (Joint Ventures).

У рамках спільного підприємства держава та приватний партнер створюють нову компанію для реалізації спільного проекту, розподіляючи між собою фінансові ризики та прибуток. Ця модель широко використовується в проектах розвитку міської інфраструктури та житлового будівництва, наприклад, у проектах міського транспорту або будівництва комунальних об'єктів.

6. Оренда або управління (Lease or Management Contracts).

За цією моделлю приватний партнер орендує державні об'єкти або управляє ними за певний відсоток від доходу. Водночас держава залишається власником об'єктів. Така модель є типовою для управління водопостачальними, енергетичними та іншими комунальними під-

Таблиця 1. Основні причини необхідності розвитку державно-приватного партнерства

Причина	Зміст
Прискорення розвитку інфраструктури	ДПП дозволяє залучати приватний капітал для фінансування великих інфраструктурних проектів, таких як дороги, мости, енергетичні та комунальні системи. Це сприяє швидшій реалізації проектів, оскільки державні бюджети часто обмежені.
Зниження фінансового навантаження на державу	ДПП дозволяє розподілити фінансові ризики та обов'язки між державою і приватним сектором, зменшуючи навантаження на державні ресурси. Приватні компанії можуть брати на себе частину фінансування, будівництва, експлуатації та управління об'єктами.
Підвищення ефективності управління	Приватний сектор часто має більше досвіду і ресурсів для ефективного управління інфраструктурними проектами. Це може призвести до кращої якості послуг та вищої операційної ефективності.
Інновації та технології	Приватні компанії можуть ввести новітні технології та інноваційні рішення в інфраструктурні проекти, що покращує їх ефективність та довговічність.
Створення робочих місць та економічне зростання	ДПП сприяє створенню нових робочих місць як на етапі будівництва, так і під час експлуатації інфраструктури, що позитивно впливає на економіку.
Підвищення якості громадських послуг	За допомогою ДПП уряд може забезпечити більш ефективне надання важливих послуг, таких як транспорт, охорона здоров'я, освіта, що покращує якість життя громадян.

Джерело: запропоновано авторами на основі [4; 5; 8].

приємствами, а також у сфері охорони здоров'я та освіти.

Застосування цих моделей у різних галузях дозволяє не лише залучати приватний капітал, а й підвищувати ефективність надання публічних послуг. Інфраструктурні проекти у транспорті, енергетиці, охороні здоров'я, освіті та комунальному господарстві значно виграють від впровадження державно-приватного партнерства, що дозволяє збалансувати фінансові ресурси та управлінські можливості між державним і приватним секторами.

Розвиток державно-приватного партнерства є важливим з кількох ключових причин (табл. 1).

Аналіз законодавчої та нормативної бази України, що регулює державно-приватне партнерство, показує, що протягом останніх років в Україні було здійснено ряд важливих кроків для покращення умов співпраці між державним і приватним секторами. Однак, незважаючи на певний прогрес, існують суттєві проблеми, пов'язані з відповідністю цих правил міжнародним стандартам.

Законодавча база України, що регулює ДПП:

1. Закон України "Про державно-приватне партнерство" (2010 р.) [12]

Цей закон є основним нормативним актом, що визначає принципи та процедури реалізації ДПП в Україні. Він регулює правові засади співпраці держави з приватними партнерами та

охоплює різні сфери, включаючи інфраструктурні проекти, житлово-комунальні послуги, енергетику тощо. Закон визначає форми державно-приватного партнерства, такі як концесія, лізинг, контрактні угоди тощо. Однією з переваг закону є визначення чітких правил для укладання угод між державою та приватними партнерами, що сприяє правовій визначеності.

2. Закон України "Про концесію" (2019 р.) [13]

Цей закон надає конкретні механізми для реалізації концесійних проектів як однієї з найбільш поширених форм ДПП. Він модернізував процедури надання концесій, спростивши адміністративні бар'єри та створивши умови для залучення приватних інвесторів до проектів у сферах транспорту, енергетики, водопостачання тощо. Закон також передбачає можливість використання концесій для будівництва великих інфраструктурних об'єктів.

3. Закон України "Про інвестиційну діяльність" (1991 р., із змінами) [14]

Цей закон регулює загальні принципи інвестиційної діяльності в Україні, включаючи питання, пов'язані з державними гарантіями для приватних інвесторів у проектах державно-приватного партнерства. Він також визначає механізми підтримки інвестицій з боку держави, зокрема через податкові пільги або субсидії для проектів, що мають стратегічне значення.

4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку підготовки та реалізації проектів державно-приватного партнерства" (2011 р.) [15]

Ця постанова встановлює процедури підготовки, оцінки та затвердження проектів ДПП, а також визначає етапи розробки проектів, що охоплюють як державні, так і приватні ініціативи. Важливою частиною цього документа є регулювання процесу відбору приватного партнера через конкурси та тендери.

Проблеми та відповідність міжнародним стандартам. Незважаючи на наявність базових правових рамок, що регулюють ДПП в Україні, існує кілька важливих проблем, які обмежують ефективність цього механізму та його відповідність міжнародним стандартам:

1. Невідповідність процедур міжнародним стандартам прозорості та конкуренції.

Хоча українські закони передбачають проведення конкурсів для відбору приватних партнерів, їхні практичні механізми залишають

Рис. 1. Рекомендації для успішного впровадження ДПП в Україні

Джерело: запропоновано авторами.

простір для корупційних ризиків. На відміну від міжнародних стандартів (наприклад, стандартів ООН або Міжнародної фінансової корпорації), в Україні іноді недостатньо забезпечується рівний доступ до участі в конкурсах для іноземних інвесторів, що обмежує конкуренцію та знижує інвестиційну привабливість.

2. Недосконала нормативно-правова база для захисту інвесторів.

На відміну від багатьох країн Європейського Союзу, Україна досі не має повністю дієвих механізмів для захисту прав приватних інвесторів у випадках конфліктів із державою. Міжнародні стандарти, такі як ті, що регулюють спори в рамках Міжнародного центру з вирішення інвестиційних спорів (ICSID), повинні бути впроваджені більш ефективно.

3. Слабка інституційна підтримка ДПП.

Міжнародний досвід свідчить, що для ефективного впровадження ДПП необхідна спеціалізована державна інституція, яка б відповідає за розвиток та управління проектами ДПП. В Україні подібні організації існують, але їхні повноваження та компетенції обмежені, що ускладнює реалізацію великих інфраструктурних проектів за участі приватного сектора.

4. Відсутність чітких фінансових гарантій.

Міжнародна практика передбачає надання приватним партнерам фінансових гарантій на випадок економічних ризиків або невиконання державою своїх зобов'язань. В Україні така система гарантій є обмеженою і потребує вдосконалення, оскільки приватні інвестори часто

стикаються з невизначеністю щодо захисту своїх капіталовкладень.

Законодавча та нормативна база України, що регулює державно-приватне партнерство, пройшла значну еволюцію та забезпечує базові умови для реалізації ДПП у ключових секторах економіки. Однак для того, щоб Україна могла ефективно конкурувати на міжнародній арені за інвестиції та повною мірою використовувати потенціал ДПП, необхідно впровадити міжнародні стандарти прозорості, захисту інвесторів та ефективного управління проектами. Це сприятиме залученню більшого обсягу іноземних інвестицій і створенню умов для сталого розвитку інфраструктури країни.

Рекомендації щодо покращення регуляторного середовища і механізмів співпраці між державою та приватними партнерами для успішного впровадження ДПП в Україні для сталого розвитку інфраструктури країни. Для покращення регуляторного середовища та механізмів співпраці між державою та приватними партнерами в Україні, необхідно здійснити низку кроків, які сприятимуть підвищенню прозорості, ефективності та привабливості державно-приватного партнерства. Нижче запропоновані рекомендації для успішного впровадження ДПП в Україні (рис. 1).

Розглянемо детальніше запропоновані рекомендації:

1. Покращення прозорості та зменшення корупційних ризиків:

— Створення єдиного реєстру проектів ДПП. Для забезпечення прозорості всі проекти, що реалізуються в рамках ДПП, повинні бути доступні для перегляду в єдиному електронному реєстрі. Цей реєстр має містити інформацію про конкурсні процедури, обраних партнерів, фінансові угоди та виконання проектів. Це дозволить мінімізувати корупційні ризики і забезпечити рівний доступ до інформації для всіх потенційних інвесторів.

— Використання електронних тендерних систем. Впровадження електронних тендерних систем (наприклад, на базі ProZorro) для відбору приватних партнерів дозволить забезпечити конкурентність процесу, підвищити довіру інвесторів та зменшити корупційні можливості.

2. Вдосконалення нормативно-правової бази

— Оновлення законодавства відповідно до міжнародних стандартів. Потрібно внести зміни до законодавчих актів, таких як Закон України "Про державно-приватне партнерство" і Закон "Про концесії", щоб вони відповідали міжнародним стандартам, встановленим такими організаціями, як ООН та Міжнародна фінансова корпорація (IFC). Це допоможе зменшити регуляторні ризики та покращити інвестиційний клімат.

— Розробка чітких механізмів для вирішення спорів. Важливо впровадити міжнародні арбітражні механізми для вирішення спорів між державою та приватними інвесторами, що підвищить захищеність інвесторів та забезпечить їхню впевненість у правовій системі.

3. Підвищення ефективності управління проектами ДПП

— Створення спеціалізованого агентства з ДПП. Рекомендується створити окрему державну інституцію або агентство, яке б відповідало за розробку, супровід та контроль за реалізацією проектів ДПП. Таке агентство повинно забезпечувати координацію між державними органами та приватними партнерами, а також надавати технічну та правову підтримку під час реалізації проектів.

— Залучення зовнішніх консультантів та експертів. Для успішної реалізації складних інфраструктурних проектів доцільно залучати міжнародних експертів з досвідом у впровадженні ДПП. Це дозволить перейняти найкращі світові практики та уникнути помилок на етапі планування і виконання проектів.

4. Розширення фінансових гарантій для приватних інвесторів

— Надання державних фінансових гарантій. Для підвищення привабливості ДПП для приватних інвесторів держава повинна надавати фінансові гарантії, які забезпечать захист від можливих економічних ризиків або форс-мажорних обставин. Це може включати гарантії мінімальних доходів або покриття ризиків, пов'язаних з валютними коливаннями.

— Запровадження податкових пільг. Надання податкових пільг для приватних партнерів у рамках ДПП може стимулювати залучення інвестицій, особливо у важливі для країни галузі, такі як інфраструктура, енергетика, освіта та охорона здоров'я.

5. Розвиток ринку капіталу та доступу до фінансування.

— Покращення доступу до довгострокового фінансування. Держава повинна стимулювати розвиток фінансових ринків та створювати умови для залучення приватного капіталу, особливо довгострокових інвестиційних фондів. Це може бути досягнуто шляхом розвитку фондового ринку, емісії облігацій ДПП та створення спеціальних інструментів для фінансування інфраструктурних проектів.

— Залучення міжнародних фінансових організацій. Важливо залучати фінансування від міжнародних інституцій, таких як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), що може забезпечити додаткові фінансові ресурси та підтримку для реалізації проектів ДПП.

6. Навчання та підготовка кадрів.

— Підготовка фахівців у сфері ДПП. Необхідно розвивати національні навчальні програми з підготовки кадрів, які мають працювати з проектами ДПП. Це стосується як державних службовців, так і представників приватного сектора. Досвід інших країн свідчить, що якісне навчання значно підвищує ефективність реалізації таких проектів.

— Обмін досвідом з іншими країнами. Варто організовувати програми обміну з країнами, де механізми ДПП успішно працюють, щоб перейняти найкращі практики у сфері управління проектами, залучення фінансування та реалізації проектів.

Впровадження цих рекомендацій допоможе Україні створити сприятливі умови для розвитку державно-приватного партнерства. Це, в свою чергу, сприятиме залученню більшого обсягу приватних інвестицій у стратегічні галузі економіки, покращенню якості інфраструктури та підвищенню ефективності використання державних ресурсів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз сучасного стану державно-приватного партнерства в Україні показав, що, незважаючи на наявність базової законодавчої рамки, необхідно вдосконалити нормативно-правове середовище та механізми співпраці для підвищення ефективності реалізації проектів. Основні рекомендації включають покращення прозорості, посилення захисту інвесторів, надання фінансових гарантій та залучення міжнародних експертів. Перспективи подальших досліджень включають аналіз ефективності існуючих проектів ДПП, вивчення нових фінансових інструментів для залучення інвестицій, а також дослідження впливу цифрових технологій на управління проектами в рамках ДПП.

Література:

1. Стеценко Б. С. Інституційна фінансова інфраструктура: глобальні імперативи та українські реалії. Київ: КНЕУ. 2019. 247 с.
2. Bashynska I. Smartization of Business Processes of an Industrial Enterprise: Theoretical and Methodological Aspects. Tallinn: Teadmus OU. 2023. 125 p.
3. Макуха С. М. Державно-приватне партнерство: проблеми та перспективи для України. Вісник соціально-економічних досліджень. 2022. № 1—2 (80-81). С. 9—23.
4. Мігай Н. Моделі державно-приватного партнерства в управлінні логістичною інфраструктурою територій. Економіка та суспільство. 2022. № 45.
5. Руда М. В., Чиркова Ю. А., Малиновська Ю. Б. Роль держави в підтримці експорту вітчизняної продукції та формуванні експортного бренду України на ринках ЄС. Інфраструктура ринку. 2019. № 37. С. 78—87.
6. Запатріна І. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг. Економіка і прогнозування. 2010. № 4. С. 62—86.
7. Круглов В. В. Моделі державно-приватного партнерства. Держава та регіони. 2018. № 2 (62). С. 56—61.
8. Хажираєва С. К., Васильєва Н. В., Васильєва О. І., Киртока М. Державно-приватне партнерство як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку територій. Public Administration and Regional Development. 2020. № 7. С. 253—269.
9. Bashynska, I. Malynovska, Y. Kolinko, N. Bielialov, T., Jarvis, M. Kovalska, K. and Saiensus, M. Performance assessment of sustainable leadership of enterprise's circular economy-driven innovative activities. Sustainability. 2024. Vol. 16 (2). 558.
10. Єгоричева С. Б., Лахижа М. І. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах. Київ: ІПК ДСЗУ. 2020. 304 с.

References:

1. Stetsenko, B. S. (2019), Instytutsiina finansova infrastruktura: hlobalni imperatyvy ta ukraïnski realii [Institutional Financial Infrastructure: Global Imperatives and Ukrainian Realities], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Bashynska, I. (2023), "Smartization of Business Processes of an Industrial Enterprise: Theoretical and Methodological Aspects", Teadmus OU, Tallinn, Estonia.
3. Makuha, S. M. (2022), "Public-Private Partnership: Problems and Prospects for Ukraine", Bulletin of Socio-Economic Research, vol. 1—2 (80—81), pp. 9—23.
4. Mihai, N. (2022), "Models of Public-Private Partnership in Managing the Logistics Infrastructure of Territories", Economy and Society, vol. 45.
5. Ruda, M. V., Chyrkova, Yu. L., and Malynovska, Yu. B. (2019), "The Role of the State in Supporting the Export of Domestic Products and Forming Ukraine's Export Brand in EU Markets", Market Infrastructure, vol. 37, pp. 78—87.
6. Zapatrina, I. V. (2010), "Public-Private Partnership in Ukraine: Prospects for Application in Implementing Infrastructure Projects and Providing Public Services", Economy and Forecasting, vol. 4, pp. 62—86.
7. Kruhlyov, V. V. (2018), "Models of Public-Private Partnership", State and Regions, vol. 2 (62), pp. 56—61.
8. Khazhirayeva, S. K., Vasylieva, N. V., Vasylieva, O. I., and Kyrtoka, M. (2020), "Public-Private Partnership as an Important Tool for Ensuring Sustainable Development of Territories", Public Administration and Regional Development, vol. 7, pp. 253—269.
9. Bashynska, I., Malynovska, Y., Kolinko, N., Bielialov, T., Jarvis, M., Kovalska, K., and Saiensus, M. (2024), "Performance Assessment of Sustainable Leadership of Enterprise's Circular Economy-Driven Innovative Activities", Sustainability, vol. 16 (2), no. 558.
10. Yehorycheva, S. B., and Lakhyzha, M. I. (2020), Publichno-pryvatne partnerstvo v postkomunistychnykh krainakh [Public-Private Partnership in Post-Communist Countries: Monograph], IPC DSZU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 31.10.2024 р.